

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “โลกคุณ -- ชั้นแห่งโลกะ, โลกะซึ่งเกิดขึ้นเป็นไปบ่อยครั้ง”

โลกคุณ อ่านตามภาษาบาลีว่า โล - พะ - คุณ - นะ มาจากคำว่า โลก (ความติดข้อง, ความต้องการ) กับคำว่า คุณ (คุณ ในที่นี้ ไม่ได้หมายถึงคุณประโยชน์ ไม่ได้หมายถึงสิ่งที่ดีงาม แต่หมายถึง ชั้น หรือ ระดับ หรือ เกิดขึ้นบ่อยๆ เกิดขึ้นบ่อยครั้ง) รวมกันเป็น โลกคุณ แปลว่า **ชั้นแห่งโลกะ, โลกะซึ่งเกิดขึ้นเป็นไปบ่อยครั้ง** เป็นอีก ๑ คำ ที่แสดงถึงความจริงของอกุศลธรรมประการหนึ่ง ซึ่งเป็นธรรมฝ่ายที่ไม่ดี โลกะเกิดขณะใด ย่อมเป็นอกุศล เกิดขึ้นแล้วก็สะสมทับถมมากขึ้น ไม่สามารถเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริงได้ในขณะที่เป็นอกุศล โลกะ ไม่มีประโยชน์เลยแม้แต่น้อย มีแต่โทษเท่านั้น

ข้อความในปรมัตถโชติกา อรรถกถา พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตันตปิฎก โกกาลิกสูตร ได้อธิบายถึงความหมายของคำว่า โลกคุณ ไว้ดังนี้ ว่า “โลกะ นั้นแล ชื่อว่า โลกคุณ เพราะเป็นไปแล้ว หลายๆ ครั้ง คำว่า โลกคุณ นี้ เป็นชื่อของตัณหา (ความอยากความต้องการ, โลกะ)”

สภาพธรรมซึ่งเป็นที่จริงนั้น ไม่พ้นไปจากชีวิตประจำวันเลย ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม สภาพธรรมต่างๆ ก็เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุปัจจัย มีอยู่ทุกขณะ สิ่งที่สำคัญคือ ความเข้าใจถูก เห็นถูก อันเริ่มมาจากการฟัง การศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน สะสมความเข้าใจไปตามลำดับ ไม่มีตัวตนที่จะไปบังคับให้ปัญญาเกิด ไม่มีตัวตนที่จะไปพิจารณา และแต่ละบุคคลที่เป็นปุถุชนย่อมมากไปด้วยกิเลส ที่สะสมมาอย่างยาวนานในสังสารวัฏฏ์ ยากที่จะละให้หมดสิ้นไปได้ในทันทีทันใด

สิ่งที่มีจริงทั้งหมดทุกประการ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และทรงแสดงโดยละเอียดเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกจะได้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกตรงตามความเป็นจริง เพราะอาศัยคำจริงแต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดง สัตว์โลกจึงได้สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกในสิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริง และสิ่งที่มีจริงนั้น มีจริงในชีวิตประจำวันด้วย ไม่ต้องไปแสวงหาสิ่งที่มีจริงที่ไหน แม้แต่ โลกะ ก็มีจริง トラบใดที่ยังไม่ใช่พระอรหันต์ ก็ยังมีโลกะ ยังมีโลกะเกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย แต่ละคำ ไม่ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสเรื่องอะไร ก็ทรงแสดงถึงสิ่งที่มีจริงในขณะนี้ จนกว่าจะเข้าใจขึ้น นี่คือประโยชน์ของการฟังพระธรรม มีค่าทุกครั้งที่มีความเข้าใจเกิดขึ้น

โลกะ เป็นธรรมที่มีจริงอย่างหนึ่ง แต่เป็นธรรมทางฝ่ายที่เป็นอกุศล ที่ติดข้อง ต้องการ ยินดีพอใจในสิ่งที่ปรากฏ มีระดับขั้นตั้งแต่บางเบา จนกระทั่งมีกำลังถึงขั้นล่วงออกมาเป็นทุจริตกรรมประการต่างๆ เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน มีการลักขโมยของของผู้อื่น หรือถึงกับทำร้ายผู้อื่นจนถึงแก่ความตาย เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนเองต้องการ ก็เพราะความติดข้องเกินประมาณนั่นเอง เพราะฉะนั้น

เรื่องของโลภะ เป็นเรื่องที่แสนจะละเอียดจริงๆ มีหลายชั้น มีหลายระดับ และที่สำคัญคือ **เกิดขึ้น** เป็นไปมาก ครั้งแล้วครั้งเล่า ไม่ใช่เฉพาะวันนี้นั้นวันเดียว ชาตินี้ชาติเดียว แต่เป็นอย่างนี้มานานแล้ว ในสังสารวัฏฏ์ และยังเป็นอย่างนี้ต่อไป หรือแม้กระทั่งในการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม พระธรรมก็คอยเตือนว่า มีโลภะ แอบแฝงอยู่หรือไม่ ที่ต้องการจะรู้เร็วๆ อยากรู้สภาพธรรม อยากเป็นผู้เก่งธรรม เป็นต้น เพราะแท้ที่จริงแล้ว จุดประสงค์ของการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม เพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก ชัดเกลสาละคลายความไม่รู้ ไม่ใช่เพื่อเพิ่มโลภะ จึงเป็นสิ่งที่ควรจะได้พิจารณาเป็นอย่างยิ่ง

โลภะ มีจริงๆ เป็นสภาพธรรมที่มีจริงๆ เกิดขึ้นเมื่อใดก็ทำกิจของตน คือ ติดข้องไม่สละ ไม่ปล่อยให้อัตตาเป็นกุศล และเลิกไปกว่านั้น ไม่ปล่อยให้ออกไปจากสังสารวัฏฏ์ตราบใดที่ยังมีโลภะอยู่ เพราะผู้ที่สิ้นโลภะอย่างเด็ดขาดก็คือพระอรหันต์ **ประโยชน์ที่ได้ฟังเรื่องของโลภะ ก็เพื่อเข้าใจตามความเข้าใจถูกเห็นถูกว่าเป็นธรรมไม่ใช่เรา**

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรม ตลอด ๔๕ พรรษา เพื่อให้ผู้ฟังผู้ศึกษาได้พิจารณาเห็นตามความเป็นจริงว่า สภาพธรรมทั้งหมดเป็นสิ่งที่มีความจริง เกิดขึ้นตามเหตุตามปัจจัยแล้ว แม้แต่โลภะ ซึ่งเป็นความติดข้องยินดีพอใจก็เป็นสภาพธรรมที่มีความจริง เกิดขึ้นตามการสะสมมาของแต่ละบุคคล พอใจในรูปบ้าง พอใจในเสียงบ้าง พอใจในกลิ่นบ้าง พอใจในรสบ้าง พอใจในสิ่งที่กระทบสัมผัสกายบ้าง เป็นต้น ชีวิตประจำวัน ยากที่จะพ้นไปจากโลภะได้ โลภะมีมากจริงๆ

ปกติในชีวิตประจำวันของบุคคลผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่นั้น อกุศลจิตย่อมเกิดมากกว่ากุศลจิต จะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม แต่ส่วนมากมักจะไม่ว่ามีอกุศลจิตเกิดมากกว่า โดยเฉพาะโลภะซึ่งเป็นความติดข้องยินดีพอใจในวัตถุต่างๆ ติดข้องยินดีพอใจในรูปเสียง กลิ่น รส และสิ่งที่กระทบสัมผัสกาย ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความติดข้องในชีวิตประจำวัน รวมถึงความติดข้องยินดีพอใจในนามธรรมและรูปธรรมที่ยึดถือว่าเป็นสัตว์ เป็นบุคคลเป็นตัวตนด้วย โลภะย่อมสะสมทับถมมากขึ้นทุกครั้งที่โลกมุลจิต (จิตที่มีโลภะเป็นมูล) เกิด เมื่อมีเหตุมีปัจจัยโลภะก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ เมื่อสะสมมากขึ้น มีกำลังมากขึ้น ย่อมเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้กระทำทุจริตกรรมประการต่างๆ เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อนแต่ในขณะที่กระทำอกุศลกรรมนั้น ตนเองย่อมเดือดร้อนก่อนคนอื่น เพราะขณะนั้นได้สะสมอกุศล สะสมกิเลส อันเป็นเครื่องแผดเผาจิตใจให้เร่าร้อน และเมื่ออกุศลกรรมที่ได้กระทำแล้วถึงคราวให้ผล ก็ทำให้ตนเองประสบกับความทุกข์ความเดือดร้อน ได้รับสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาไม่น่าใคร่ไม่น่าพอใจ อันเป็นผลของอกุศลกรรมที่ตนได้กระทำแล้วนั่นเอง มีเกิดในอบายภูมิ เป็นต้น ไม่มีใครทำให้เลย กล่าวได้ว่าเดือดร้อนทั้งในขณะที่กระทำและในขณะที่ให้ผล เนื่องจากว่า อกุศลกรรม ให้ผลเป็นทุกข์เท่านั้น มีวิบากที่เลวทราม จะให้ผลเป็นสุขไม่ได้เลย

สำหรับบุคคลผู้ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงถึงแม้ว่าตนเองจะยังมีโลภะอยู่ก็ตาม เมื่อฟังบ่อยๆ เนืองๆ ย่อมจะมีความรู้ความเข้าใจถึงโทษภัยของโลภะ สามารถค่อยๆ อบรมเจริญปัญญารู้ลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริงได้ สามารถรู้ลักษณะของโลภะว่าเป็นเพียงสภาพธรรมที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตน และปัญญานี้เองเป็นธรรม

ที่จะดับโลภะได้ การที่ปัญญาจะเจริญขึ้นได้นั้น ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ อดทน จริ่งใจ ตั้งใจมั่นที่จะฟังที่จะศึกษาต่อไปด้วยความไม่ท้อถอย ไม่ขาดการฟังพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ให้เวลากับสิ่งที่มีค่าที่สุดในสังสารวัฏฏ์ที่น้อยคนจะได้ฟัง.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]